

TOELICHTING

Inhoudsopgave

<u>TOELICHTING</u>	<u>1</u>
<u>Hoofdstuk 1 Inleiding</u>	<u>2</u>
<u>1.1. Het wijzigingsplan</u>	<u>2</u>
<u>1.2. Ligging plangebied</u>	<u>3</u>
<u>1.3. Geldend plan</u>	<u>3</u>
<u>1.4 Bevoegd gezag</u>	<u>7</u>
<u>1.5. Leeswijzer</u>	<u>8</u>
<u>Hoofdstuk 2 Het plan</u>	<u>9</u>
<u>2.1 Planbeschrijving deel 'Oude Bosch'</u>	<u>9</u>
<u>2.2 Planbeschrijving deel Hemrikkerscharren-Oost</u>	<u>11</u>
<u>Hoofdstuk 3 Beleid</u>	<u>14</u>
<u>3.1 Gemeentelijk beleid</u>	<u>14</u>
<u>3.2 Provinciaal beleid</u>	<u>14</u>
<u>3.3 Rijksbeleid</u>	<u>15</u>
<u>3.4 Interpretatie rijks- en provinciaal beleid</u>	<u>17</u>
<u>Hoofdstuk 4 Randvoorwaarden</u>	<u>18</u>
<u>4.1 Inleiding</u>	<u>18</u>
<u>4.2 Water</u>	<u>18</u>
<u>4.3 Ecologie</u>	<u>19</u>
<u>4.4 Archeologie</u>	<u>21</u>
<u>4.5 Cultuurhistorie</u>	<u>22</u>
<u>4.6 Kabels en Leidingen</u>	<u>23</u>
<u>4.7 Externe veiligheid</u>	<u>24</u>
<u>4.8 Criteria artikel 31 lid d (wijzigingsbevoegdheid)</u>	<u>24</u>
<u>Hoofdstuk 5 Juridische toelichting</u>	<u>26</u>
<u>Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid</u>	<u>27</u>
<u>6.1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid</u>	<u>27</u>
<u>6.2. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid</u>	<u>27</u>
<u>Bijlagen</u>	<u>28</u>

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1. Het wijzigingsplan

In het kader van de Gebiedsontwikkeling Koningsdiep worden op diverse locaties in het beekdal en op de flanken van het Koningsdiep of Alddjip fasegewijs natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd. Deze projecten zijn onderdeel van de Europese verplichting om het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur, te realiseren. De realisering van het NNN vindt onder andere plaats door herinrichting en omvorming van voormalige landbouwpercelen. Bij de inrichting van de nieuwe natuur wordt rekening gehouden met de kenmerken van het landschap en waar nodig worden deze versterkt.

Het onderhavige wijzigingsplan ziet op de omvorming van een aantal agrarische percelen qua gebruik naar percelen met natuurdoelen. De bij dit wijzigingsplan betrokken percelen zijn gelegen ten zuidoosten van Beetsterzwaag (*zie figuur 1, aangeduid als Hemrikkerscharren-Oost*) en tussen Wijnjewoude en Bakkeveen (*zie figuur 2, samengevat onder het deelplan 'Oude Bosch'*). Ten behoeve van de daadwerkelijke omvorming van deze percelen zullen maatregelen worden uitgevoerd die zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur. Deze maatregelen zullen bijdragen aan het verder ontwikkelen van het beekdalsysteem.

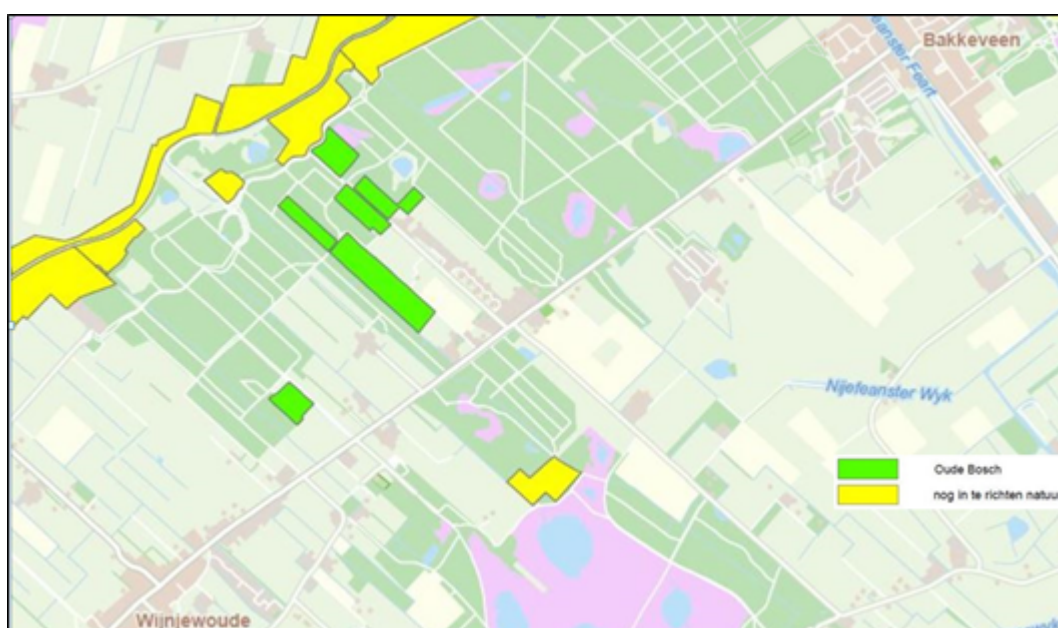
Het deel Hemrikkerscharren-Oost (*figuur 1*) behoort tot het beekdal- en zandrugcultuurlandschap dat is ontstaan vanuit de rivierontginningen in de middeleeuwen. Het beekdal met weidegronden in opstreckende verkaveling en de dekzandruggen begroeid met bos, de hoogteverschillen tussen het beekdal en de zandruggen is duidelijk zichtbaar. Het plangebied ligt dan ook in een gebied met interessant reliëf dat bescherming verdient. Het beekdal wordt ter plaatse al beschermd vanuit natuur maar verdient ook bescherming vanuit het belang dat reliëf, met duidelijk zichtbare hoogteverschillen, in dit gebied vertegenwoordigt.

Het deel 'Oude Bosch' (*zie figuur 2*) behoort tot een complex van percelen dat tussen het Koningsdiep en het natuurgebied Duurswouderheide ligt. De lagere en nattere gronden langs de beek gaan geleidelijk over in de hogere en drogere gronden op de flank, om tenslotte over te gaan in de hoogste en relatief droogste gronden van de Duurswouderheide. De in te richten percelen behoren tot deze opeenvolging: enkele percelen liggen op de flank rondom een ven en enkele andere percelen behoren tot het voormalig kleinschalige cultuurlandschap op de flank. Naast de karakteristieke overgang van laag naar hoog en van nat naar droog is de opstreckende verkaveling haaks op de beek een belangrijk landschappelijk gegeven.

1.2. Ligging plangebied

Figuur 1: Ligging percelen (paars omljnd), met te wijzigen bestemming Hemrikkerscharren-Oost

Figuur 2: ligging percelen 'Oude Bosch', Gebiedsinrichting Koningsdiep in omgeving Wijnjewoude - Bakkeveen

De gronden die betrokken zijn bij dit wijzigingsplan voor het deel 'Oude Bosch' liggen ten zuiden van het Koningsdiep. De gronden liggen ten westen van Bakkeveen. De gronden worden omsloten aan de zuidkant door de Mounleane, aan de zuidoostkant door de Duerswâld.

De gronden die betrokken zijn voor het deel Hemrikkerscharren-Oost liggen ten zuidwesten van Poasen en ten zuiden van de Alddjip (Koningsdiep). De gronden zijn gelegen in de hoek waar Poasen en het riviertje de Alddjip elkaar kruizen.

1.3. Geldend plan

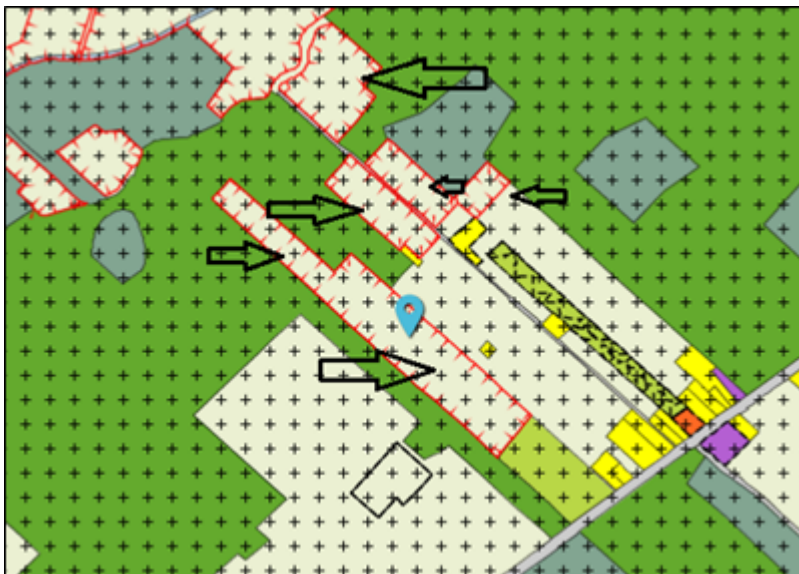
Deelgebied 'Oude Bosch'

De in te richten percelen hebben in het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied', van de gemeente Opsterland welke is vastgesteld op 30 juni 2014, de bestemming 'Agrarisch' met gebiedsaanduiding 'wetgevingswijzigingsgebied Koningsdiep'.

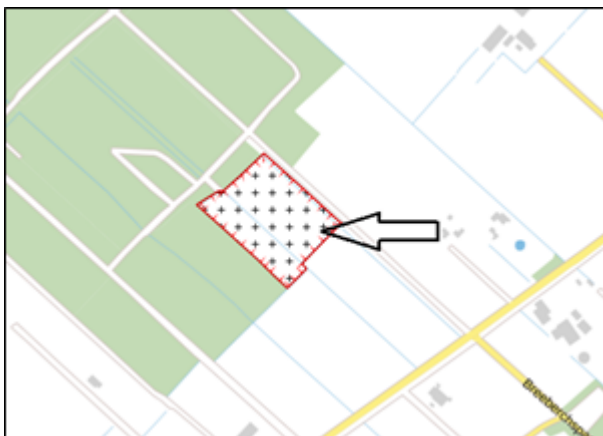
Het meest zuidelijke perceel van Oude Bosch heeft tevens de bestemming, 'Agrarisch' met gebiedsaanduiding 'wetgevingswijzigingsgebied Koningsdiep'. Deze gronden vallen echter niet onder het bestemmingsplan 'Buitengebied' maar onder de Correctieve en partiële (1e) herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' dat is vastgesteld op 8 oktober 2018. Alle genoemde gronden hebben naast de genoemde bestemming en de aangehaalde aanduiding mede de bestemming "Waarde - Cultuurhistorie". In dat kader dient rekening te worden gehouden met het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf.

Voor het wijzigen van de betreffende gronden is een dus een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Het wijzigen van de bestemming van de percelen, in bestemming 'Natuur', is van belang om de percelen te kunnen inrichten voor het NNN en de ingerichte natuur voor de toekomst te behouden door de bestemming juridisch vast te leggen. Dit wijzigingsplan betreft dan ook een wijziging van het bestemmingsplan 'Buitengebied' en van de correctieve en partiële (1e) herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied'.

Hieronder een uitsnede van de bestemmingsplankaart voor de betreffende gronden en kadastrale gegevens van die gronden (Oude Bosch).

Figuur 3 Uitsnede bestemmingsplan 'Buitengebied' Oude Bosch

Figuur 4 Uitsnede Correctieve partiële 1^e herziening bestemmingsplan 'Buitengebied' Oude Bosch (zuidelijk deel)

De te wijzigen bestemming voor Oude Bosch bestaat uit 10 kadastrale percelen (zie *figuur 2*), eigendom van Staatsbosbeheer met de volgende kadastrale nummers, van noord naar zuid:

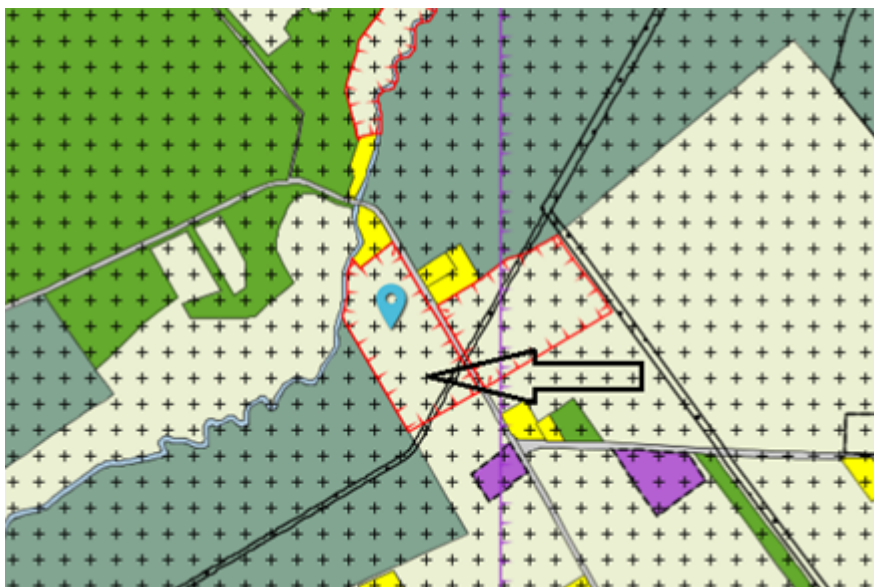
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 158;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 354;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 200;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 191;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 192;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 702;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 193;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 194;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 703;
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, perceelnummer 8.

Figuur 5: Percelen 'Oude Bosch' met kadastrale nummers

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

De in te richten percelen hebben in het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' eveneens de bestemming 'Agrarisch' met grotendeels de gebiedsaanduiding 'wetgevingswijzigingsgebied Koningsdiep' (zie *figuur 6a*). Met de vaststelling van de correctieve en partiële (1e) herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' op 8 oktober 2018 is aan de zuidzijde van de betrokken percelen nog een strook met de gebiedsaanduiding 'wetgevingswijzigingsgebied Koningsdiep' toegevoegd (zie *figuur 6b*). Alle aangehaalde gronden hebben naast de genoemde bestemming en de aangehaalde aanduiding mede de bestemming "Waarde - Cultuurhistorie". In dat kader dient ook hier rekening te worden gehouden met het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf.

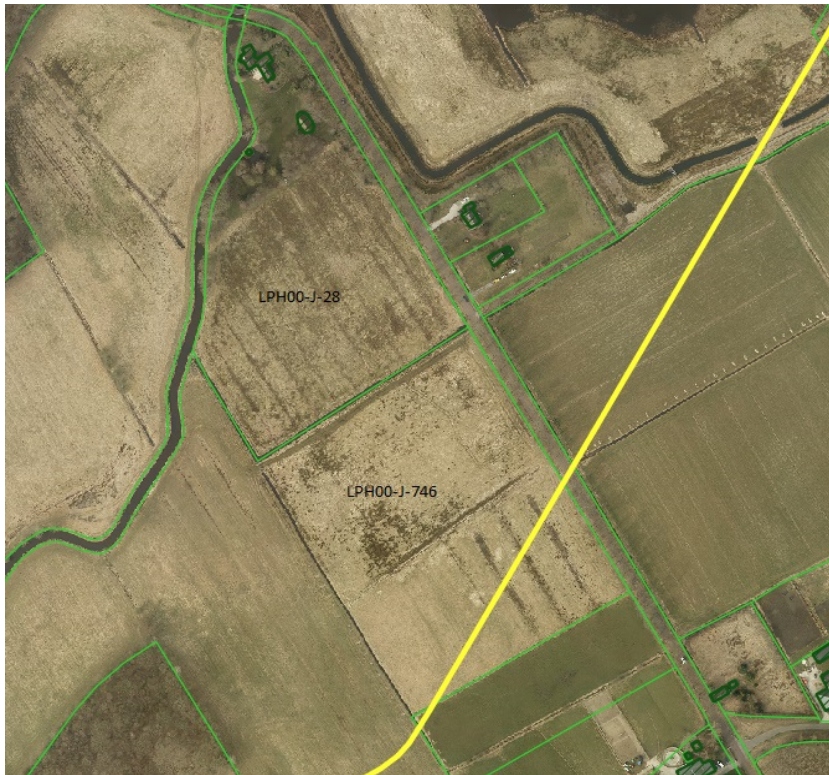
Figuur 6a uitsnede bestemmingsplan 'Buitengebied' Hemrikkerscharren-Oost

Figuur 6b uitsnede bestemmingsplan Correctieve partiële 1^e herziening bestemmingsplan 'Buitengebied' Hemrikkerscharren-Oost (zuidelijke strook)

De te wijzigen bestemming voor Hemrikkerscharren-Oost bestaat uit 2 kadastrale percelen (zie *figuur 6c*) met de volgende kadastrale nummers, van noord naar zuid:

- het perceel kadastraal bekend als gemeente Lippenhuizen, sectie J, perceelnummer 28 (particulier eigendom);
- het perceel kadastraal bekend als gemeente Lippenhuizen, sectie J, perceelnummer 746 (eigendom provincie Fryslân).

Figuur 6c: Percelen 'Hemrikkerscharren-Oost' met kadastrale nummers

1.4 Bevoegd gezag

Ingevolge artikel 31 lid d (Algemene wijzigingsregels) van de planregels van het bestemmingsplan Buitengebied (2014) kunnen burgemeester en wethouders de bestemmingen 'Agrarisch' en/of 'Water' wijzigen in de bestemming 'Natuur' en/of de situering van de bestemming 'Water' wijzigen, met dien verstande dat:

- de wijziging uitsluitend wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingzone - wijzigingsbevoegdheid Koningsdiep' dan wel op percelen die in het kader van de herijking van de EHS (Natuurnetwerk Nederland) voor natuurgebied in aanmerking komen;
- de wijziging niet eerder wordt toegepast dan nadat de gronden zijn verworven door een instantie, organisatie voor duurzaam natuurbeheer of (particuliere) eigenaar, dan wel nadat bindende afspraken zijn gemaakt over het toekomstige beheer met het oog op de natuurwaarden;
- voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Natuur' (artikel 11) van overeenkomstige toepassing zijn;

Voorwaarde daarbij is wel dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid.

De provincie Fryslân is initiatiefnemer met betrekking tot de onderhavige planwijziging. De provincie is daartoe ook gemachtigd door de overige eigenaren van de betrokken percelen.

1.5. Leeswijzer

In het vervolg van deze toelichting wordt in hoofdstuk 2 het plan toegelicht en in hoofdstuk 3 het beleidskader geschetst. Hoofdstuk 4 beschrijft de randvoorwaarden van het plan. De juridische toelichting volgt in hoofdstuk 5 terwijl in hoofdstuk 6 de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan wordt behandeld.

Hoofdstuk 2 Het plan

2.1 Planbeschrijving deel 'Oude Bosch'

Het deelgebied 'Oude Bosch' behoort tot een complex van percelen die tussen de beek, het Koningsdiep of Alddijp, en het natuurgebied Duurswouderheide ligt. Direct langs de beek liggen de lagere en nattere gronden die geleidelijk overgaan in hogere en drogere gronden op de flank en tenslotte overgaan in de hoogste en relatief droogste gronden van de Duurswouderheide. De in te richten percelen maken deel uit van deze opeenvolging: een aantal percelen ligt op de flank rondom een ven en enkele andere percelen behoren tot het voormalig kleinschalige cultuurlandschap op de flank. Op het hogere gedeelte van de flank loopt de Duerswâldmerwei evenwijdig aan de beek. De weg vormt de prachtige laan met de daaraan gelegen bebouwing tussen Bakkeveen en Wijnjewoude.

Naast de karakteristieke overgang van laag naar hoog en van nat naar droog is de opstreckende verkaveling haaks op de beek een belangrijk landschappelijk gegeven. De percelen zijn over het algemeen lang en smal. Daarnaast is de afwisseling tussen open (agrarische) graslanden en besloten bos een eigenschap van het gebied. De gronden omvatten een aaneenschakeling van natuurdoeltypen die typisch zijn voor een beekdal.

Inrichting en natuurdoelen

Op hoofdlijnen is het doel van de maatregelen gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur in het brede beekdal van het Koningsdiep. De inrichtingsmaatregelen moeten bijdragen aan het verder ontwikkelen van het beekdalsysteem en de relatie tussen de afzonderlijke onderdelen.

De percelen op de flank bestaan uit drie clusters van percelen (zie *figuur 5*), van noord naar zuid:

Percelen rondom de poel

De ambitie is hier om de poel te herstellen naar zijn oorspronkelijke omvang. De gronden rondom de poel en richting de beek krijgen een open karakter zodat het beekdal en de flank ruimtelijk weer in contact staan met elkaar. De gronden worden, afhankelijk van de hoogteligging, ontwikkeld als natte heischrale graslanden en drogere heide. Op deze manier wordt niet alleen ruimtelijk een overgang van de beek richting de poel gerealiseerd maar ook botanisch. Tot in de vijftiger jaren van de 20ste eeuw groeide er heide op de percelen rond de poel.

Percelen tussen het Oude Bosch en de Duerswâldmerwei

Dit omvat een complex van percelen dat bij de ontginning van het beekdal is ontwikkeld als kleinschalig akkergebied. De ambitie is om deze percelen hun oorspronkelijke cultuurhistorische karakter terug te geven. Het gaat daarbij om kleinschalig akkerland dat gekenmerkt wordt door karakteristieke akkerranden die aansluiten op de aangrenzende bossen en graslanden, waarmee ze een waardevolle functie hebben voor flora en fauna. Onderdeel van deze ambitie is ook het gedeeltelijk terugbrengen van de singelbeplanting in het midden van het akkercomplex. Hierdoor wordt het kleinschalige karakter versterkt maar blijft het zicht vanuit de omgeving bewaard doordat de buitenranden niet worden ingeplant.

Perceel Oude Bosch West

Het meest zuidelijke perceel ligt hoger op de flank en grenst aan het bos. Hier liggen mogelijkheden om het perceel om te vormen naar bloemrijk gras. In het laagste, natte deel van het perceel wordt een poel gegraven voor amfibieën, libellen en andere insecten.

Inrichtingsmaatregelen

De inrichting van de percelen 'Oude Bosch' is uitgewerkt in een schets (zie *figuur 7*) en in tekeningen (zie *losse bijlagen*).

Verondiepen van diverse sloten en peilverhoging

De sloten rondom de poel worden maximaal verondiept met keileem, dat direct naast de sloot nog aanwezig is. Ook in de andere percelen worden watergangen maximaal verondiept. Ten noorden van de poel wordt bij de Kromme Singel een stuw geplaatst om een peilverhoging te realiseren. Deze maatregelen dienen om het water zo lang mogelijk vast te houden om de verdroging van de natuur zoveel mogelijk tegen te gaan. Randvoorwaarde is dat deze maatregelen geen overlast mogen veroorzaken aan andere functies in de omgeving zoals wonen en landbouw.

Figuur 7: inrichting percelen uitgewerkt

Herprofilering afvoersloten

Deze maatregel houdt verband met de hierboven beschreven maatregelen. Om voldoende drooglegging van woonerven en landbouwgrond te garanderen zonder dat dit ten koste gaat van de gewenste natuurontwikkeling krijgen watergangen een verbeterd slootprofiel.

Opschonen van poel in bestaand bosperceel

In het bosperceel tussen de akkers en de Stripe wordt de aanwezige poel opgeschoond. Via de poel wordt tussen de akkers en het heideachtige terrein een open corridor gevormd, voor migrerende organismen, die tevens een mooie zichtlijn oplevert.

Omzetten bouwvoor ten behoeve van heideontwikkeling

Het hoog gelegen grasland westelijk van de Stripe bevat een hoge zandkop met lagere flanken. De bovengrond van de zandkop is voedselrijk waardoor de natuurpotentie zonder ingreep laag is.

Op de kop is het fosfaatgehalte in de bouwvoor hoog. De bedoeling is om de rijke bouwvoor naar beneden te werken waardoor de voedselarme ondergrond aan de oppervlakte komt. Daarmee wordt geen afbreuk gedaan aan de gaafheid en het reliëf van het gebied. Daarentegen wordt juist een bijdrage geleverd aan het herstel van de cultuurhistorie omdat hiermee een goede uitgangssituatie voor de ontwikkeling van Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02) met overgangen naar Droog schraalgrasland (N11.01) waaronder Heischraal grasland wordt bereikt. Op deze kleine oppervlakte, minder dan 1 ha, wordt niet geëgaliseerd en blijft het reliëf intact, waarmee een situatie wordt nagestreefd zoals die hier in vroeger tijden ook werd aangetroffen. De lagere flanken bevatten slecht doorlatende lagen in de ondiepe ondergrond, ze worden niet bewerkt.

Aanleg van akkers met een boomwal

De langgerekte akkerpercelen worden ingericht als Kruiden- en faunarijke akker (N12.05). Op termijn zullen zich hier steeds meer akker(on)kruiden vestigen. Deze akkers bestaan meestal uit ijle kruid- of grasachtige vegetaties die zich tussen de verbouwde gewassen bevinden. Het beheertype Kruiden- en faunarijke akker omvat kruidenrijke zomen, akkerranden of complete akkers, waarbinnen het aandeel grasachtigen zeer beperkt is.

In de lengterichting wordt een wal opgeworpen met het materiaal dat komt uit de greppels aan weerszijden van de wal. De wal wordt beplant met eiken en een onderbegroeiing van besdragende struiken (meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, vuilboom, hondsroos, krenteboompje).

Aanleg van een wandelpad

Aan de zuidzijde van de nieuwe boomwal wordt een wandelpad aangelegd. Lang het wandelpad ontwikkelen zich bloemrijke vegetaties. Deze strook is een geschikt habitat voor vlinders en andere insecten en kan ook als beheerpad worden gebruikt.

Aanleg van een poel

In het meest zuidelijk gelegen perceel wordt een poel gegraven. Het keileem zit er op ongeveer 60 cm onder maaiveld. Tot die diepte wordt het ook uitgegraven. De diameter van de poel is variabel tussen de 40 en 50 meter met een flauw oplopende bodem en hier en daar ondiepere delen. Het perceel zelf zal door een intensief maaibeheer verschaald worden. De poel wordt niet aangesloten op de bestaande sloot om eutrofiering met landbouwwater te voorkomen.

2.2 Planbeschrijving deel 'Hemrikkerscharren-Oost'

Het deelgebied Hemrikkerscharren-Oost (zie *figuur 1*) omvat een complex van percelen gelegen langs de beek, het Koningsdiep of Alddjip, ter hoogte van de Poostbrug. Direct langs de beek liggen de lagere en nattere gronden die geleidelijk overgaan in hogere en drogere gronden op de flank. De in te richten percelen maken deel uit van het kleinschalige cultuurlandschap van het beekdal. De gronden omvatten een aaneenschakeling van natuurdoeltypen die typisch zijn voor een beekdal.

Naast de karakteristieke overgang van laag naar hoog en van nat naar droog is landschappelijk de opstreckende verkaveling haaks op de beek een belangrijk gegeven. De percelen zijn over het algemeen lang en smal. Daarnaast is de afwisseling tussen open (agrarische) graslanden en besloten bos hoger op de flank een eigenschap van het gebied.

Inrichting en natuurdoelen

De inrichting van deelplan Hemrikkerscharren-Oost is uitgewerkt in een schets (zie *figuur 8*) en in tekeningen (zie *losse bijlagen*). Het beekdal kenmerkt zich door de opbouw van de beek, met een flank en de hoger gelegen zandruggen waar de bossen op liggen.

De overgang laag-hoog is op de noordelijke flank scherper dan op de zuidoever, waar het hoogteverschil meer geleidelijk verloopt. Het beekdal zelf is open waarbij de kavelstructuur haaks op de beek staat.

figuur 8 Inrichtingsschets Hemrikkerscharren-Oost

Hoewel het beekdal over het algemeen breed is, wordt het ter hoogte van de Poostbrug afgeknepen door hogere ruggen dwars op het beekdal. De beek heeft van oorsprong een zeer kronkelig karakter waarvan een groot deel in de jaren '60 is rechtgetrokken.

Op hoofdlijnen is het doel van de maatregelen gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur in het beekdal van het Koningsdiep. De inrichtingsmaatregelen moeten bijdragen aan het verder ontwikkelen van het beekdalsysteem. De percelen waarvoor de bestemmingswijziging wordt aangevraagd, liggen direct aan de beek en grenzen aan het NNN zowel aan de westzijde van de percelen en aan de oostzijde van de Poasen. De beide percelen bieden mogelijkheden voor de omvorming tot vochtig hooiland.

Natuurvriendelijke oevers

Om het water zoveel mogelijk in het gebied vast te houden en via inzijging langzaam richting de beek te laten vloeien worden de sloten evenwijdig aan de beek waar mogelijk gedempt of verondiept. De sloten haaks op de beek worden op de flank zoveel mogelijk verondiept. Waar mogelijk worden dicht bij de beek natuurvriendelijke oevers aangelegd.

De sloten van de twee percelen langs de Poasen worden niet verondiept maar wel worden natuurvriendelijke oevers aangelegd. De sloten aan de westzijde van de percelen langs de Poasen krijgen aan twee zijden natuurvriendelijke oevers. Van de sloot tussen de beide percelen wordt de noordoever een natuurvriendelijke oever. (zie *inrichtingsplan en profielen 65 t/m 74, losse bijlage*).

Mantel-zoomvegetatie

Niet op de percelen langs de Poasen maar in de overige percelen van deelgebied Hemrikkerscharren-Oost wordt spontane ontwikkeling van mantel-zoomvegetaties op de overgang van bos en grasland gestimuleerd. Hier is ruimte voor spontane ontwikkeling van brede en gevarieerde overgangszones. Het zijn juist de overgangen tussen de twee verschillende biotopen, bos en grasland, waar de meeste zangvogels broeden en de meeste planten- en insectensoorten voorkomen. Op enkele plekken in het gebied liggen kansen om droge heischrale vegetaties te ontwikkelen. Waar de uitgeloopte grond vlak onder het maaiveld voorkomt is het voldoende om de graszode af te schrapen.

Inrichtingsmaatregelen

De inrichting van de percelen langs de Poasen is uitgewerkt in een schets (zie *figuur 5*) en in tekeningen (zie *losse bijlagen*), als onderdeel van deelplan Hemrikkerscharren -Oost.

Inrichting en natuurdoelen

Op hoofdlijnen is het doel van de maatregelen in deelgebied Hemrikkerscharren-Oost gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur in het brede beekdal van het Koningsdiep. De inrichtingsmaatregelen dragen bij aan het verder ontwikkelen van het beekdalsysteem en de relatie tussen de afzonderlijke delen.

De percelen langs de Poasen, waarvoor de bestemmingswijziging wordt aangevraagd, liggen diep in het beekdal en grenzen aan de beek. Zij vormen de verbinding tussen de beek en de hoger op de flank gelegen percelen en bossen. De percelen zijn de schakel tussen de natuur aan beide zijden van de Poasen waardoor het NNN in het beekdal een geheel vormt.

Met de aanleg van de natuurvriendelijke oevers langs de sloten ontstaan er goede omstandigheden voor flora en fauna en bovendien wordt de bergingscapaciteit van het stroomgebied vergroot. Op beide percelen zal het beheer na de inrichting gericht zijn op het bereiken van Vochtig hooiland (N10.02). Het gaat daarbij om bloemrijke graslanden, met soorten als ratelaar, gewone roklaver, moerasroklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem.

Hoofdstuk 3 Beleid

3.1 Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisie 2015 - 2030

De kracht van de leefomgeving en de identiteit van de gemeente Opsterland worden mede bepaald door de kwaliteit van natuur en landschap. De gemeente streeft naar een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling, waarbij zorgvuldig wordt gezocht naar een balans tussen de belangen van de landbouw enerzijds en natuur, landschap en recreatie anderzijds. Regelgeving is daarbij van belang, zoals via het bestemmingsplan Buitengebied (2014), maar steeds vaker zal worden gezocht naar een collectieve benadering, waarbij de verschillende belanghebbenden gezamenlijk tot planvorming komen om de gewenste balans tussen landbouw en natuur te realiseren.

Beekdalen zijn de lage, door beken uitgeslepen, delen tussen de dekzandruggen. De beekdalen kenden door de dynamiek van de beken een onregelmatige structuur van riet, ruigte, struweel en moerasbos. Het Koningsdiep dal, ter hoogte van Wijnjeterper Schar en Oude bos, laat deze kleinschalige structuur nog goed zien. De benedenloop van het Koningsdiep ligt in het open veengebied. Het Wijnjeterper Schar is een heidegebied in de middenloop van het Alldjip. Het grootste deel van het gebied bestaat uit een reliëfrijk dekzandlandschap, waarin leem aan de oppervlakte komt. Langs de beek ligt een smal veengebied. In het zandgebied ligt een groot aantal laagten. In de laagten in de keileem hebben zich beek-eerdgronden gevormd, waar het aanwezige blauwgrasland aan gebonden is. Karakteristiek in het gebied zijn daarnaast droge en natte heide, schraal grasland en kleine zeggenmoerassen. Lokaal komt dotterbloemhooiland voor. De graslanden worden afgewisseld met vochtige bossen. Door het reliëf en de verschillende bodemsoorten zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig.

Het Koningsdiep (of Alldjip) vormt de basis voor de cultuurhistorische en landschappelijke ontwikkeling van de gemeente Opsterland. Het Koningsdiep liep van de meest oostelijke tot de meest westelijke grens van de gemeente en vormde de levensader van Opsterland. Het Koningsdiep is echter in de loop der jaren steeds minder zichtbaar geworden, de bovenloop zelfs gedempt. De gemeente acht het van groot belang het Koningsdiep weer in zijn natuurlijke staat terug te brengen en tevens de oriëntatie van het omliggende landschap op de beek te herstellen. Het Koningsdiep kan op deze manier gaan fungeren als kenmerk voor de gemeente en als aangrijpingspunt voor recreatie en toerisme en voor promotie van de gemeente.

De plannen voor natuurontwikkeling zoals in dit wijzigingsplan beoogd passen binnen de omgevingsvisie van Opsterland.

3.2 Provinciaal beleid

Provinciaal beleid

Op provinciaal niveau is door provincie Fryslân het NNN vastgelegd in de Verordening Romte met de aanduiding 'Natuur' (EHS). De percelen 'Oude Bosch' en 'Hemrikkerscharren-Oost' liggen binnen de begrenzing en hebben de betreffende aanduiding. Dit is een samenhangend netwerk van (potentieel) ecologisch waardevolle gebieden en verbindingzones daartussen. De verordening Romte zegt over 'Natuur' binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur het volgende:

Art. 7.1.1 (Verordening Romte)

1. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op gronden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur zoals begrensd op de van deze verordening deel uitmakende kaart 'Natuur' voorziet in een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gronden.
2. Een ruimtelijk plan voor gronden zoals bedoeld in het eerste lid maakt geen activiteiten en ontwikkelingen mogelijk die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gronden, of tot significante aantasting van de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur.
3. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op gronden nabij de ecologische hoofdstructuur kan nieuwe, niet-agrarische activiteiten en ontwikkelingen mogelijk maken, mits die niet leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur.

3.3 Rijksbeleid

Een speerpunt bij de bescherming van natuurwaarden en landschappelijke kwaliteiten in Nederland is de ontwikkeling van het NNN. De percelen 'Oude Bosch' en 'Hemrikkerscharren-Oost' liggen binnen de begrenzing van het NNN. Het NNN wordt uitgewerkt in provinciale streekplannen en vormt daarmee een richtinggevend kader voor structuur- en bestemmingsplannen.

Het Rijk heeft in 1995 de algemene grenzen van het NNN aangegeven. Vervolgens hebben de provincies in hun streekplannen meer concrete grenzen vastgelegd. De provincies bepalen de contouren, waarna aan de gemeenten wordt gevraagd om de gebieden in het bestemmingsplan de juiste juridische bescherming te geven. Het Rijk financiert grotendeels de aankoop, de inrichting en het beheer van de grond.

Het Rijk is verantwoordelijk voor, en door de Europese Unie aanspreekbaar op, het voldoen aan internationale verplichtingen rond natuurbeheer, zowel binnen als buiten het NNN. Voor wat betreft het NNN is afgesproken dat de provincies de beschikbare middelen voor ontwikkeling en beheer gericht zullen inzetten op het realiseren van de internationale verplichtingen via realisatie van het NNN en het voeren van een adequaat beheer.

Figuur 9a: Uitsnede kaart Natuurnetwerk Nederland (NNN), aanduiding 'Natuur', zoals is vastgelegd door provincie Fryslân in de Verordening Romte, met de globale ligging van de percelen 'Oude Bosch'

[Terug naar zoeken](#)

Een plan kiezen

Op de gemarkeerde plek bevinden zich 6 gemeentelijke, 14 provinciale en 20 rijksplannen. Kies een plan om te bekijken.

Gemeente Provincie Rijk

bestemmingsplannen 1

Geitenstop
voorbereidingsbesluit, vastgesteld (11-02-2019)

verordeningen 10

Wijziging Verordening Romte Fryslân 2014 – Geitenhouderijen
provinciale verordening, ontwerp (18-03-2019)

Verordening Romte Fryslân 2014
provinciale verordening, geconsolideerd (08-08-2018)

Wijziging Verordening Romte Fryslân 2014
provinciale verordening, vastgesteld (21-02-2018)

Wijziging Verordening Romte Fryslân 2014
provinciale verordening, ontwerp (29-05-2017)

structuurvisies 3

Verordening Romte Fryslân 2014

Algemeen

- 10. Verbeelding behorende bij regels Artikel 1 - Bundeling
- 11. Verbeelding behorende bij regels Artikel 2 - Ruimtelijke kwaliteit
- 12. Verbeelding behorende bij regels Artikel 3 - Wonen
- 13. Verbeelding behorende bij regels Artikel 4 - Werken
- 14. Verbeelding behorende bij regels Artikel 5 - Recreatie en toerisme
- 15. Verbeelding behorende bij regels Artikel 6 - Landbouw
- 16. Verbeelding behorende bij regels Artikel 7 - Natuur
- 17. Verbeelding behorende bij regels Artikel 8 - Kustverdediging
- 18. Verbeelding behorende bij regels Artikel 9 - Duurzame energie

Gerelateerde plannen (1)

Plekinfo

Figuur 9b: Uitsnede kaart Natuurnetwerk Nederland (NNN), aanduiding 'Natuur', zoals is vastgelegd door provincie Fryslân in de Verordening Romte, met de globale ligging van de percelen 'Hemrikkerscharren-Oost'

3.4 Interpretatie rijks- en provinciaal beleid

Vanuit het provinciaal beleid zijn er geen belemmeringen om de bestemming van de percelen 'Oude Bosch' en 'Hemrikkerscharren-Oost' te wijzigingen van bestemming 'Agrarisch' in de bestemming 'Natuur'. De percelen liggen binnen de begrenzing van het NNN en de inrichtingsmaatregelen zijn gericht op de realisatie van de doelen van het NNN. De maatregelen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur behorende bij het brede beekdal van het Koningsdiep. De maatregelen zullen bijdragen aan het verder ontwikkelen van het beekdalsysteem. Het voorliggende wijzigingsplan sluit aan en geeft uitvoering aan het provinciaal en rijksbeleid.

Hoofdstuk 4 Randvoorwaarden

4.1 Inleiding

In onderstaande paragrafen wordt een overzicht gegeven van de voor het wijzigingsplan relevante planologische randvoorwaarden. De bestemmingswijziging heeft geen raakvlakken met: verkeer, akoestiek, luchtkwaliteit. Derhalve wordt volstaan met een toelichting op water, ecologie, archeologie, cultuurhistorie, kabels en leidingen en externe veiligheid.

4.2 Water

De percelen 'Oude Bosch' en 'Hemrikkerscharren-Oost' liggen in het beheergebied van Wetterskip Fryslân.

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

Voor het gebied Hemrikkerscharren-Oost is een 'rapport peilwijziging' opgesteld. Dit rapport is als bijlage bij deze toelichting opgenomen. Dit rapport behelst het vastleggen van de huidige situatie in het veld. Onder punt 2 "Een beschrijving van noodzaak van de peilwijziging" wordt in de tweede zin dan ook het volgende aangegeven: 'In feite betreft het een formalisering van al toegepaste peilen in het gebied'.

De sloten langs en tussen de beide percelen langs de Poasen kunnen momenteel vrij afstromen op het Koningsdiep. Ook als de natuurvriendelijke oevers zijn aangelegd kunnen de sloten blijvend vrij afstromen naar de beek. Dat betekent dat er vanuit het waterbeheer geen belemmering is te verwachten als gevolg van het wijzigingsplan.

Deelgebied 'Oude Bosch'

Voor het gebied Oude Bosch, op de zuidelijke flank van het Koningsdiep, is een watervergunning aangevraagd. Deze watervergunning is op 16 augustus 2018 door Wetterskip Fryslân toegekend onder dossiernummer 035122, kenmerk WFN1806394. In de vergunning wordt het volgende vermeld:

Op grond van de Algemene regels bij de Keur van Wetterskip Fryslân is van de aangevraagde activiteiten het volgende vrijgesteld van vergunningplicht:

- Het graven en verruimen van poelen. De aanvraag is op dit onderdeel gelezen als een melding en als zodanig geaccepteerd. Dit houdt in dat de aanvrager deze handelingen zonder vergunning, met inachtneming van de Algemene regels bij de Keur van Wetterskip Fryslân, mag uitvoeren.
- De doelstellingen van het watersysteembeheer verzetten zich niet tegen het verlenen van de gevraagde vergunning. Aan de vergunning zijn voorwaarden verbonden die noodzakelijk zijn uit het oogpunt van bescherming van de doelstellingen van het watersysteembeheer.
- De aanvraag is getoetst aan het ontheffingenbeleid van Wetterskip Fryslân en er zijn vanuit dat oogpunt gezien geen bezwaren tegen het verlenen van de vergunning.
- Het gestelde in bijlage A maakt deel uit van de overwegingen, aangaande de peilwijzigingen.
- Bij de beoordeling is er, conform de notitie "Beleidsregels voor dempingen", rekening mee gehouden dat de demping en verondiepingen in een vrij afstromend gebied boven boezempeil liggen. Demping en verondieping draagt hier bij tegen verdroging en aan het (langer) vasthouden van neerslag. Volledige compensatie van waterbergend oppervlak is hier dus niet vereist.

- Met het aangevraagde wordt beoogd om natuurdoelen te realiseren.

Interpretatie watervergunning Wetterskip Fryslân

Met het verstrekken van de watervergunning geeft Wetterskip Fryslân aan dat er geen belemmeringen zijn om de voorgenomen inrichtingsmaatregelen uit te voeren. Deze maatregelen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur behorende bij het brede beekdal van het Koningsdiep. De maatregelen dienen om het water zo lang mogelijk vast te houden om verdroging van de natuur zoveel mogelijk tegen te gaan, terwijl deze maatregelen geen overlast mogen veroorzaken aan andere functies in de omgeving zoals wonen en landbouw.

Met het verstrekken van de watervergunning zijn er vanuit het beleid van Wetterskip Fryslân geen belemmeringen om de bestemming van de percelen 'Oude Bosch' te wijzigingen van bestemming 'Agrarisch' in bestemming 'Natuur'. Met het verstrekken van de watervergunning geeft Wetterskip Fryslân aan dat er vanuit het waterbeheer geen belemmering is om de voorgenomen werkzaamheden aan de poel en de sloten uit te voeren. Het voorliggende wijzigingsplan is in overeenstemming met het beleid van Wetterskip Fryslân.

4.3 Ecologie

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

De percelen langs de Poasen vallen binnen de begrenzing van het NNN. Bureau Faunax schrijft hierover in het door haar uitgevoerde onderzoek 'Toetsing Wet natuurbescherming Landinrichting Koningsdiep - Hemrikkerscharren-Oost, inclusief nader onderzoek' (zie *losse bijlage*) het volgende:

Het gebied valt binnen het EHS (NNN). De hoeveelheid areaal zal met de beoogde maatregelen echter niet afnemen. Tevens zullen de natuurwaarden binnen dit deel van de EHS alleen maar worden verhoogd. Om deze reden is ook een toetsing aan de EHS naar onze mening niet nodig.

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan.

- Algemeen voorkomende broedvogels: Werken buiten de broedtijd (grootweg 15 maart-15 juli).
- Vleermuizen (vliegrouete): Voorkom lichtuitstraling richting het Koningsdiep.
- Waterspitsmuis: Nader onderzoek wijst uit dat deze soort niet voorkomt in de sloten bij de percelen langs de Poasen.
- Grote modderkruiper: Nader onderzoek wijst uit dat deze soort niet voorkomt in de sloten bij de percelen langs de Poasen.
- Poelkikker: Op basis van vangsten is met zekerheid vastgesteld dat de poelkikker voorkomt binnen het plangebied.
- Gevlekte witsnuitlibel: Nader onderzoek wijst uit dat deze soort niet voorkomt in de sloten bij de percelen langs de Poasen.
- Vrijgestelde soorten: Het naleven van de zorgplicht.

Uit het nader onderzoek komt naar voren dat in de nabijheid van de percelen langs de Poasen de poelkikker, een onder de Wet natuurbescherming beschermde soort, aanwezig is. Om schade aan deze soort zoveel mogelijk te beperken of te verzachten kunnen voorafgaand aan de uitvoer van de natuurherstelmaatregelen preventieve maatregelen (mitigerende maatregelen) worden genomen.

Interpretatie onderzoek Faunax

Met het uitgevoerde onderzoek toont Faunax aan dat er geen belemmeringen zijn om de voorgenomen inrichtingsmaatregelen in de percelen langs de Poasen uit te voeren mits mitigerende maatregelen worden genomen. Het voorliggende wijzigingsplan sluit aan bij het onderzoek van Faunax.

Deelgebied percelen 'Oude Bosch'

Tijdens het opstellen van het onderzoek door Bureau Faunax liggen de percelen 'Oude Bosch' buiten de begrenzing van het NNN. Echter op de meeste recente kaarten, van het NNN en op de kaart Bestemmingsplan Buitengebied, liggen alle percelen *binnen* de begrenzing van het NNN. Bureau Faunax schrijft hierover in het door haar uitgevoerde onderzoek 'Ecologische beoordeling Natuurinrichting Beekdal Koningsdiep Hemrikkerscharren, Oude Bosch & Slotpleats' (zie *losse bijlage*) het volgende:

De geplande werkzaamheden zijn van dien aard (verondiepen watergangen, graven van een ven, etc.) dat op voorhand negatieve effecten op de functionaliteit van de desbetreffende NNN-structuren kunnen worden uitgesloten. De geplande werkzaamheden vinden alle plaats ten behoeve van natuurherstel. Gezien het doel en de aard is de verwachting dan ook dat de geplande maatregelen het NNN in zowel kwantiteit als kwaliteit zullen versterken. Een toetsing aan het NNN is, naar onze mening, dan ook niet noodzakelijk. De provincie is bevoegd gezag in deze.

Herstelmaatregelen

De voorgenomen plannen hebben betrekking op het treffen van een aantal hydrologische herstelmaatregelen en het terugdringen van de voedselrijkdom in een aantal graslandpercelen. Om de voedselrijkdom terug te dringen wordt gedacht aan verschrallingsbeheer. De inrichting is het meest ingrijpend in de vele slootjes en hun oeverzones. Deze worden zoveel mogelijk verondiept tot greppels. Verder wordt gestreefd naar hogere grondwaterstanden, waardoor vernatting van de percelen gaat optreden.

Het graven van een ven dat in contact staat met en deels gevoed wordt door grondwater, biedt een uitgangssituatie voor de ontwikkeling van een zwak gebufferd, soortenrijk ven (SNL-beheertype). Vooral voor libellen, watervegetatie en amfibieën behoren deze vennen tot de meest soortenrijke watertypen in Nederland.

Interpretatie onderzoek Faunax

Met het uitgevoerde onderzoek toont Faunax aan dat er geen belemmeringen zijn om de voorgenomen inrichtingsmaatregelen in de percelen 'Oude Bosch' uit te voeren. Deze maatregelen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur behorende bij het brede beekdal van het Koningsdiep. Er wordt verschrallingsbeheer toegepast op de akkers en graslanden en de sloten worden verondiept om het water zo lang mogelijk vast te houden om verdroging van de natuur zoveel mogelijk tegen te gaan, terwijl deze maatregelen geen overlast mogen veroorzaken aan andere functies in de omgeving zoals wonen en landbouw.

Met het uitgevoerde onderzoek stelt Faunax dat er vanuit de natuur geen belemmering is om de voorgenomen werkzaamheden aan de percelen en de sloten uit te voeren. Het voorliggende wijzigingsplan sluit aan bij het onderzoek van Faunax.

4.4 Archeologie

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

Voor dit gebied geldt dat veenontginningen en agrarisch gebruik van het beekdal, maar ook insnijdingen van de verschillende beeklopen van het Koningsdiep, ervoor gezorgd hebben dat het veen is verdwenen en de top van het dekzand is verstoord. Plaatselijk zijn zones met een redelijk intacte podzolbodem aanwezig. Het pakket met beekafzettingen is grotendeels intact, alleen de oorspronkelijke top van de afzettingen is verploegd en opgenomen in de bouwvoor.

Archeologische gegevens

RAAP Archeologisch adviesbureau heeft een archeologisch onderzoek (zie *losse bijlage*) uitgevoerd bestaande uit een bureauonderzoek en een verkennend/karterend booronderzoek in het grotere plangebied. Dit onderzoek is samengevat in de notitie 'Plangebied Hemrikkerscharren Zuid en Oost nabij Hemrik'. In de notitie vermeld RAAP het volgende:

In deelgebied Hemrikkerscharren-Oost zijn op twee locaties boringen uitgevoerd. Tegen het hoger op de flank gelegen bos komt een pakket beekafzettingen voor (op keizand en keileem). De bodem is hier relatief ondiep verstoord (circa 0,2 - 0,3 m \bar{m} aaiveld), zodat op en in dit zand (deels) intacte vindplaatsen uit de Steentijd en latere perioden kunnen voorkomen. In de diepere beekafzettingen kunnen archeologische resten, zoals viswieren, kano's, e.d. en andere losse vondsten voorkomen. Daarom wordt aanbevolen de geplande plagwerkzaamheden in het plangebied archeologisch te laten begeleiden indien de geplande bodemingrepen dieper reiken dan 0,1 m \bar{m} aaiveld.

De natuurvriendelijke oevers die in het plangebied worden aangelegd worden ontgraven aan de huidige sloot. In het onderzoek geeft RAAP aan dat er geen belemmering is om de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren, mits archeologische begeleiding plaatsvindt bij ontgravingen dieper dan 0,10 m beneden maaiveld.

Interpretatie onderzoek RAAP

Met het uitgevoerde onderzoek toont RAAP aan dat er geen belemmeringen zijn om de voorgenomen inrichtingsmaatregelen in de percelen langs de Poasen uit te voeren. Deze maatregelen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur behorende bij het brede beekdal van het Koningsdiep.

Met het uitgevoerde onderzoek stelt RAAP dat er vanuit de archeologie geen belemmering is om de voorgenomen werkzaamheden aan de perceelsslotten uit te voeren. Het voorliggende wijzigingsplan sluit aan bij het onderzoek van RAAP.

Deelgebied 'Oude Bosch'

Voor het gebied 'Oude Bosch' geeft de bodemkaart aan dat de bodem in het bredere plangebied bestaat uit veldpodzolgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand, soms met keileem beginnend tussen 40 en 120 cm en tenminste 20 cm dik (code Hn21 (x)).

In het begin van het Holoceen lagen in heel Nederland pleistocene afzettingen aan het oppervlak. Naarmate de zeespiegel verder steeg, begon zich op grote schaal veen te vormen. Dit zal ook het geval zijn geweest in het onderzoeksgebied. De kans is echter groot dat dit veen tijdens ontginningen in de 19e en 20e eeuw (in ieder geval deels) is afgegraven.

Archeologische gegevens

RAAP Archeologisch adviesbureau heeft een archeologisch onderzoek (zie *losse bijlage*) uitgevoerd bestaande uit een bureauonderzoek en een verkennend/karterend booronderzoek in het grotere plangebied. Dit onderzoek is samengevat in de notitie 'Plangebied Hemrikkerscharren, Oude Bosch en Slotpleats aan het Koningsdiep'. In de notitie vermeld RAAP het volgende:

De top van het dekzand in deelgebied Oude Bosch is vrijwel overal verstoord tot in de BC- of C-horizont. Soms is geen dekzand meer aanwezig. De archeologische verwachting voor het dekzandniveau in deelgebied Oude Bosch kan op basis van onderzoek worden bijgesteld naar een lage archeologische verwachting.

De resultaten van het onderzoek geven geen aanleiding om archeologisch maatregelen (planaanpassing, vervolgonderzoek, etc.) aan te bevelen in deelgebied 'Oude Bosch'. Wanneer bij de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, moet hiervan direct melding gemaakt worden bij de bevoegde overheid (gemeente Opsterland).

Interpretatie onderzoek RAAP

Met het uitgevoerde onderzoek toont RAAP aan dat er geen belemmeringen zijn om de voorgenomen inrichtingsmaatregelen in de percelen 'Oude Bosch' uit te voeren. Deze maatregelen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van de natuur behorende bij het brede beekdal van het Koningsdiep. Er wordt verschalingsbeheer toegepast op de akkers en graslanden en de sloten worden verondiept om het water zo lang mogelijk vast te houden om verdroging van de natuur zoveel mogelijk tegen te gaan, terwijl deze maatregelen geen overlast mogen veroorzaken aan andere functies in de omgeving zoals wonen en landbouw.

Met het uitgevoerde onderzoek stelt RAAP dat er vanuit de archeologie geen belemmering is om de voorgenomen werkzaamheden aan de percelen en de sloten uit te voeren. Een en ander met oog op de omvorming van het gebruik van de betrokken percelen (van "Agrarisch" naar "Natuur"). Het doel van het voorliggende wijzigingsplan.

4.5 Cultuurhistorie

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

De percelen langs de Poasen behoren tot het beekdal en zandrugcultuurlandschap van het Koningsdiep en hebben in het bestemmingsplan een dubbelbestemming 'Waarde -Cultuurhistorie'. Dit geeft aan dat de gronden, behalve voor de daar voorkomende bestemming, mede bestemd zijn voor het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf. Maatregelen als het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden en het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen is niet van toepassing op de beide percelen langs de Poasen. Er worden slechts natuurvriendelijke oevers aangelegd langs bestaande sloten. Daarmee wordt geen afbreuk gedaan aan de gaafheid van het gebied.

Het beekdal gebied kent belangrijk reliëf dat is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Er is sprake van zichtbare hoogteverschillen op de flank van het beekdal, tussen het Koningsdiep en de hoger gelegen bossen. Het reliëf blijft volledig behouden. De kenmerkende opstreckende verkaveling, haaks op de beek, is voor de cultuurhistorie van groot belang, ze geeft inzicht in de nederzettingsgeschiedenis en het grondgebruik. Ter plaatse van de percelen langs de Poasen is deze verkaveling herkenbaar aanwezig en blijft volledig behouden.

De percelen zijn bestemd voor het behoud, herstel en ontwikkeling van natuurlijke waarden alsmede voor het behoud en herstel van landschappelijke waarden. Daarnaast is agrarisch gebruik mogelijk van de bestaande weidepercelen. In *hoofdstuk 3.1 Planbeschrijving* worden de inrichtingsmaatregelen voor de percelen toegelicht. De maatregelen beperken zich tot het aanleggen van natuurvriendelijke oevers langs de bestaande sloten langs de beide percelen langs de Poasen.

Zowel het landschap en het reliëf als de verkaveling blijft intact waarmee de voorgenomen wijziging van de bestemming 'Agrarisch' in bestemming 'Natuur' geen gevolgen heeft voor het landschap het reliëf, de natuur en de verkaveling. Het voorliggende wijzigingsplan komt overeen met de regels uit het bestemmingsplan Buitengebied betreffende de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'.

Deelgebied 'Oude Bosch'

De percelen 'Oude Bosch' hebben in het bestemmingsplan Buitengebied van de Gemeente Opsterland een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. De percelen behoren tot het beekdal en zandrugcultuurlandschap Boorne/Alddijp dat plaatselijk verweven is met de boscomplexen van het landgoedlandschap rond de Slotpleats te Bakkeveen. Dit gebied kent belangrijk reliëf dat is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Er is sprake van duidelijke hoogteverschillen op de flank van het beekdal, tussen het Koningsdiep en de Duerswâldmerwei varieert het hoogteverschil ruim 1½ m tot plaatselijk meer dan 2½ m en is goed zichtbaar. Het reliëf blijft volledig behouden.

De kenmerkende opstreckende verkaveling, haaks op de beek, is voor de cultuurhistorie van groot belang, ze geeft inzicht in de nederzettingsgeschiedenis en het grondgebruik. Ter plaatse van de agrarische percelen 'Oude Bosch' is deze verkaveling goed herkenbaar en blijft volledig behouden.

In *hoofdstuk 2.3 'Planbeschrijving'* worden de inrichtingsmaatregelen voor het gebied toegelicht. Zowel de vernatting van het gebied, het herstellen en graven van een poel, het herstel van kleinschalig akkerland met de kenmerkende akkerranden, maar ook het behoud van de opstreckende verkaveling en het ontwikkelen van de natuurdoelen voor flora en fauna zorgen ervoor dat het karakteristieke cultuurhistorische beekdallandschap wordt versterkt. Het voorliggende wijzigingsplan komt overeen met de regels uit het bestemmingsplan Buitengebied betreffende de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'.

4.6 Kabels en Leidingen

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

Door een van de betrokken percelen langs de Poasen loopt een gastransportleiding. De markering in het bestemmingsplan Buitengebied (2014) zegt hierover dat deze gronden tevens bestemd zijn voor:

- a. een aardgastransportleiding;
- met de daarbij behorende:
- b. veiligheidszones.

Op grond van artikel 23.5.1 van de planregels is daarom voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen, een omgevingsvergunning vereist:

- het egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;

- het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- het uitvoeren van graafwerkzaamheden;
- het in de grond brengen van voorwerpen;
- het aanleggen of verharderen van andere oppervlakteverhardingen;
- het planten en of rooien van bomen en andere beplantingen die diep wortelen of diep kunnen wortelen.

Vooralsnog is geconcludeerd dat er geen feitelijke werkzaamheden of maatregelen in de zin van artikel 23.5.1 plaats zullen vinden boven de gasleiding dan wel de zogenaamde belemmeringenstrook. Mocht dit wel het geval zijn, dan dient alsnog een omgevingsvergunning aan te worden gevraagd.

Deelgebied 'Oude Bosch'

Voor het gebied 'Oude Bosch' geldt dat er geen belangrijke kabels en leidingen aanwezig zijn.

4.7 Externe veiligheid

Externe veiligheid wordt geregeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en gaat over het beheersen van risico's die ontstaan voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. Het externe veiligheidsbeleid heeft vorm gekregen in de risicobenadering.

Artikel 1 van het Bevi bepaalt hierbij dat woningen, scholen, gezondheidscentra en dagverblijven, kwetsbare objecten zijn en dat gebouwen/voorzieningen zoals kantoren, winkels en parkeerterreinen beperkt kwetsbare objecten zijn. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. In het Bevi wordt aangegeven hoe met het plaatsgebonden risico en het groepsgebonden risico moet worden omgegaan. De risicovolle inrichtingen zijn op de risicokaart van de provincie Fryslân weergegeven.

Deelgebied 'Hemrikkerscharren-Oost'

Voor het gebied 'Hemrikkerscharren-Oost' geldt, zoals in paragraaf 4.6 aangegeven, dat er sprake is van een gastransportleiding, waarvan de invloedsfeer deels in het gebied ligt. Qua beoogd gebruik van het gebied geldt dat er geen sprake is van het realiseren van voorzieningen waar mensen langdurig zullen verblijven. Er vinden alleen werkzaamheden plaats ter versterking van de natuur. Het uitvoeren van een berekening voor een groepsrisico kon dan ook achterwege blijven.

Deelgebied 'Oude Bosch'

Voor het gebied 'Oude Bosch' geldt dat er geen risico's wat betreft de externe veiligheid spelen.

4.8 Criteria artikel 31 lid d (wijzigingsbevoegdheid)

De bevoegdheid van burgemeester en wethouders om het vigerende bestemmingsplan op basis van artikel 31 lid d te kunnen wijzigen is, zoals eerder in deze toelichting al werd aangegeven, gebonden aan een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden lopen wij hieronder voor het onderhavige wijzigingsplan nog even na. Bij gebruikmaking van de aangehaalde wijzigingsbevoegdheid mag er geen onevenredige aantasting plaatsvinden van:

- *de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1 van het bestemmingsplan Buitengebied (2014);*

Uit de tekst onder 4.5 (Cultuurhistorie) en de beschrijving van de inrichtingsmaatregelen voor de betrokken deelgebieden (hoofdstuk 2) is op voldoende wijze gebleken dat de toekomstige ontwikkeling van de betrokken percelen recht doet aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied waar de percelen in gelegen zijn.

- *de natuurlijke waarden;*

Uit de uitgebrachte ecologische rapportages (zie onder 4.3 Ecologie) blijkt dat, mits er op voldoende wijze rekening wordt gehouden met de al aanwezige natuurlijke waarden, geen belemmeringen zijn voor de omvorming van de agrarische percelen naar natuurdoeleinden. Uit de beschrijving van de inrichtingsmaatregelen voor de betrokken deelgebieden (hoofdstuk 2) is daarnaast gebleken dat de voorgestelde maatregelen juist gericht zijn op het versterken van de natuurlijke waarden.

- *de milieusituatie;*

Uit de onder hoofdstuk 4 weergegeven informatie is niet gebleken dat de beoogde ontwikkeling de milieusituatie in negatieve zin zal aantasten.

- *de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;*

De met het wijzigingsplan beoogde ontwikkeling is het resultaat van een langdurig gebiedsproces (Landinrichting Koningsdiep), waarin de bij het gebied betrokken partijen afspraken met elkaar hebben gemaakt over het toekomstige grondgebruik in het gebiedsdal van het Koningsdiep of Alddjip. Bij het maken van die afspraken is op voldoende wijze rekening gehouden met de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden. Daar waar nodig is het gebruik op elkaar afgestemd (bijvoorbeeld op het vlak van het te hanteren waterpeil).

- *de verkeersveiligheid.*

Los van het feit dat er ter uitvoering van de inrichtingsmaatregelen sprake zal zijn van extra vervoersbewegingen als gevolg van het werkverkeer heeft het wijzigingsplan geen blijvende gevolgen wat betreft de verkeersveiligheid in de betrokken deelgebieden.

Resumerend kan er gesteld worden dat geen van de bovenstaande criteria de beoogde wijziging van de huidige bestemming van de betrokken percelen in de weg staat.

Hoofdstuk 5 Juridische toelichting

Het onderhavige wijzigingsplan wordt mogelijk gemaakt met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid zoals opgenomen in artikel 31 lid d van het bestemmingsplan 'Buitengebied' (2014) en artikel 20 van de correctieve partiële 1^e herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' dat vastgesteld is op 8 oktober 2018.

Een wijzigingsbesluit stelt burgemeester en wethouders in staat te besluiten om de bestemming van een locatie te wijzigen, dit onder in het bestemmingsplan opgenomen voorwaarden.

De procedure ten aanzien van een wijzigingsplan moet worden doorlopen is vastgelegd in artikel 3.9a van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing.

Het toepassen van een wijzigingsbesluit dient samen te gaan met een toelichting. In een dergelijke toelichting dient uiteengezet te worden of er vanwege de voorgenomen wijziging sprake is van een goede ruimtelijke ordening. In voorliggende toelichting is de uitvoerbaarheid verantwoord. Het wijzigingsplan zelf bestaat uit een verbeelding en regels. Voor de betreffende bestemming 'Natuur', "Waarde - Cultuurhistorie" en "Leiding - Gas" gelden de regels zoals die zijn opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied (2014) respectievelijk de Correctieve en partiële (1e) herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' (2018).

Voorliggend wijzigingsplan is zodanig vorm gegeven dat het voldoet aan de vereisten voortkomend uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Bij de vormgeving en de bijbehorende verbeelding is aangesloten op de Regeling standaarden ruimtelijke ordening 2012. Het wijzigingsplan voldoet aan de digitale verplichting zoals deze per 1 januari 2010 van kracht is.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Ten aanzien van het planvoornemen dat ten grondslag ligt aan dit wijzigingsplan heeft vooroverleg met belanghebbende partijen plaatsgevonden. Hiermee is getracht de belanghebbenden vroegtijdig bij het planproces te betrekken en overeenstemming te bereiken over de inhoud van het inrichtingsplan voor de percelen. Er is overleg geweest met Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Gebiedscommissie Koningsdiep, Staatsbosbeheer, direct omwonenden en er is zowel schriftelijk als via voorlichtingsavonden in de streek bekendheid gegeven aan de plannen. Hierbij zijn op voorhand geen bezwaren geuit tegen de voorgenomen natuurontwikkeling op de betrokken percelen 'Oude Bosch' en 'Hemrikkerscharren-Oost'.

De provincie Fryslân is initiatiefnemer met betrekking tot de onderhavige planwijziging. De provincie is daartoe ook gemachtigd door de overige eigenaren van de betrokken percelen.

Vanaf 2 mei 2019 heeft een ontwerp van het wijzigingsplan voor een ieder zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn er geen zienswijzen op het wijzigingsplan naar voren gebracht.

6.2. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid

Het voorliggend wijzigingsplan is opgesteld vanwege de uitvoering van enkele maatregelen gericht op natuurontwikkeling op de percelen langs de Poasen tussen Wijnjewoude en Beetsterzwaag (Hemrikkerscharren-Oost) en 'Oude Bosch', tussen Wijnjewoude en Bakkeveen. Deze percelen zijn onderdeel van een project dat voortvloeit uit Gebiedsinrichting Koningsdiep dat deel uitmaakt van het realiseren van Natuurnetwerk Nederland, dit is een Europese opgave. De financiering is opgenomen binnen de realisering van de Gebiedsinrichting Koningsdiep en wordt bekostigd door het Rijk, via de provincie Fryslân. Op basis van bovenstaande kan worden gesteld dat de uitvoerbaarheid van het voorliggende project niet wordt belemmerd door onvoldoende economische uitvoerbaarheid. De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling heeft geen financiële gevolgen voor de gemeente Opsterland.

Bijlagen

Deel 'Oude Bosch':

- 1a. Inrichtingsplan Oude Bosch,
- 1b. Inrichtingsplan Oude Bosch west,
2. Dwarsprofielen
3. Watervergunning
4. Ecologisch onderzoek, beoordeling Natuurinrichting Beekdal Koningsdiep Hemrikkerscharren, Oude Bosch & Slotpleats
5. Archeologisch onderzoek, Plangebied Hemrikkerscharren, Oude Bosch en Slotpleats aan het Koningsdiep

Deel 'Hemrikkerscharren-Oost':

6. Inrichtingsplan
7. Dwarsprofielen
- 8a. Rapport peilwijziging
- 8b. Waterhuishoudkundige situatie
9. Ecologisch onderzoek toetsing Wet natuurbescherming Landinrichting Koningsdiep Hemrikkerscharren-Oost
10. Archeologisch onderzoek 'Plangebied Hemrikkerscharren Zuid en Oost nabij Hemrik'